

Prof. dr hab. Paweł Przytocki
Akademia Muzyczna im Krzysztofa Pendereckiego
w Krakowie
Wydział Twórczości,
Interpretacji i Edukacji Muzycznej

Recenzja

dorobku artystycznego i dydaktycznego oraz dzieła artystycznego dr. Szymona Morusa w związku z Uchwałą nr 26/2024 Senatu Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, z dnia 26 lutego 2024 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu doktorowi Szymonowi Morusowi w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Informacje o kandydacie:

Dr Szymon Morus swoją edukację muzyczną rozpoczął w wieku 6 lat, kształcąc się od samego początku w klasie skrzypiec w szkołach muzycznych w Tczewie i w Elblągu. Od najwcześniejszych lat angażował się w życie muzyczne szkoły, organizując i uczestnicząc jako muzyk orkiestrowy w wielu przedsięwzięciach artystycznych.

Studia muzyczne w klasie skrzypiec podjął w Akademii Muzycznej w Gdańsku, zaś tytuł magistra w zakresie gry skrzypcowej uzyskał w 2008 roku.

Podczas studiów angażował się również w życie muzyczne uczelni, poprzez czynne uczestnictwo w koncertach orkiestry symfonicznej i kameralnej gdańskiej akademii. Jego aktywność jako muzyka orkiestrowego obejmowała również uczestnictwo w działalności koncertowej zespołów zawodowych, działających w Gdańsku, takich jak: Polska Filharmonia Bałtycka, Opera Bałtycka, czy Capella Gedanensis.

Studia dyrygenckie podjęte w 2008 roku, w klasie prof. Wojciecha Rajskego były naturalną konsekwencją wcześniejszych doświadczeń orkiestrowych, zdobytych podczas studiów skrzypcowych. Warto podkreślić, że podczas studiów dyrygenckich dr Szymon Morus pracował również zawodowo na stanowisku koncertmistrza drugich skrzypiec Elbląskiej Orkiestry Kameralnej oraz nauczyciela skrzypiec w OSM I i II stopnia im. F. Nowowiejskiego w Gdańsku.

W 2009 roku Szymon Morus powołał do życia nowy zespół kameralny składający się wyłącznie z instrumentów smyczkowych pod nazwą *Orkiestra kameralna Progress*. Pomimo upływu czasu zespół ten nadal rozwija się dynamicznie, nieustannie koncertuje i realizuje nagrania CD pod batutą swojego założyciela Szymona Morusa. Koncert dyplomowy w roku 2013 z Orkiestrą Symfoniczną Polskiej Filharmonii Bałtyckiej otworzył Szymonowi Morusowi nowe możliwości rozwoju artystycznego, poprzez asystowanie w ramach Programu Dyrygent Rezydent wybitnym dyrygentom występującym w PFB w Gdańsku. W tym samym czasie rozpoczął trwającą do dzisiaj pracę w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, jako pedagog przedmiotów - Dyrygentura symfoniczno-operowa, Czytanie partytur,

Studium nad partyturą XX wieku, Metodyka prowadzenia zespołów wokalnoinstrumentalnych, oraz jako prowadzący Orkiestrę *Pro Musica Nova*.

W roku 2016 Szymon Morus uzyskał stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie dyrygentura, nadany przez Radę Wydziału Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. Tytuł rozprawy: „*Friedrich Wilhelm Markull - Symfonia nr 2 c-moll op. 59. Współczesne prawykonanie historycznego utworu.*”

Od tego samego roku zaczyna się okres intensywnej współpracy dr. Szymona Morusa z Operą Bałtycką w Gdańsku, na stanowisku zastępcy kierownika muzycznego, następnie od roku 2021 w Polskiej Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku, na stanowisku pierwszego dyrygenta i finalnie, od 2023 w Polskiej Filharmonii Kameralnej Sopot, początkowo jako pierwszy gościnnie dyrygent, a obecnie jako Dyrektor PFK Sopot i Dyrektor Artystyczny Międzynarodowego Festiwalu NDI Sopot Classic.

Dorobek artystyczny

Ciekawy i niezwykle zróżnicowany dorobek artystyczny dr. Szymona Morusa koncentruje się na działalności operowej i koncertowej.

Większość koncertów wykazana w dorobku artystycznym dr. Morusa zarówno przed, jak i po otrzymaniu doktoratu, była zrealizowana z *Orkiestrą kameralną Progress*.

Program tych koncertów dostosowany do obsady orkiestry kameralnej obejmuje dzieła od baroku do współczesności, co jest dowodem na to, że dr Szymon Morus jako dyrygent swobodnie porusza się w różnych stylach i epokach muzycznych.

Znaczna ilość koncertów, szczególnie tych w ostatnich pięciu latach, była przygotowana z udziałem polskich orkiestr filharmonicznych. Na plan pierwszy wysuwają się koncerty poprowadzone wraz Polską Filharmonią *Sinfonia Baltica* w Słupsku oraz z Polską Filharmonią Bałtycką w Gdańsku i Polską Filharmonią Kameralną Sopot.

Programy tych koncertów w większości wypełnione były utworami symfonicznymi, stanowiącymi trzon repertuaru filharmonicznego, począwszy od dzieł Wolfganga Amadeusza Mozarta i Ludwiga van Beethovena, aż do dzieł Witolda Lutosławskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego. Warto przy tej okazji zwrócić uwagę na fakt przygotowania i poprowadzenia przez dr. Morusa blisko 50 prawykonania utworów symfonicznych, oratoryjnych, bądź też operowych, autorstwa m.in. Michała Dobrzyńskiego, Pawła Kwapińskiego, Justyny Kowalskiej-Lasoń, Przemysława Shellera, Anny Ročławskiej-Musiałczyk, Karola Nepelskiego, Agnieszki Stulgińskiej czy Macieja Zakrzewskiego.

Ponadto Szymon Morus jako dyrygent gościnnie występował w Polsce z następującymi zespołami filharmonicznymi:

- Orkiestra Polskiego Radia w Warszawie
- Orkiestra Akademii Beethovenowskiej
- Polska Orkiestra Sinfonia Juventus
- MASO - Młodzieżowa Akademicka Orkiestra Symfoniczna Ukrainy „Słobożański” z Charkowa
- Filharmonia Krakowska
- Filharmonia Gorzowska

- Filharmonia Śląska
- Filharmonia Podkarpacka
- Filharmonia Zielonogórska
- Filharmonia Koszalińska
- Śląska Orkiestra Kameralna
- Radomska Orkiestra Kameralna

Istotne znaczenie miała rozpoczęta w 2014 roku współpraca z Operą Bałtycką w Gdańsku, początkowo w formie asystowania Tadeuszowi Kozłowskiemu przy premierach m.in.: „Otello” Giuseppe Verdiego oraz „Strasznego Dworu” Stanisława Moniuszki, a ostatecznie doprowadziła go do funkcji zastępcy kierownika muzycznego gdańskiego zespołu w kolejnych sezonach artystycznych. Zaowocowało to objęciem kierownictwa muzycznego nad premierami: „Czarnej maski” Krzysztofa Pendereckiego, „Sądu ostatecznego” Krzysztofa Knittla i baletu „Dziadek do orzechów” Piotra Czajkowskiego.

Ponadto działalność dr. Morusa na niwie operowej obejmuje współpracę z wiodącymi teatrami operowymi w Polsce m.in. z Polską Operą Królewską, gdzie wielokrotnie prowadził spektakl „Don Giovanni” Wolfganga Amadeusza Mozarta, a także z Teatrem Wielkim w Łodzi i Operą Śląską w Bytomiu.

Uzupełnieniem działalności koncertowej jest dyskografia. W swoim dorobku dr Szymon Morus posiada 14 nagrań płytowych (13 płyt CD oraz 1 płytę DVD).

Wśród nich znaleźć można albumy wydane przez znane wytwornie fonograficzne (m.in.: DUX, Acte Prealable).

Działalność pedagogiczna

Opis tej działalności został szczegółowy przedstawiony ramach opisu Dorobku dydaktyczno-naukowego.

Swoją przygodę z dydaktyką dr Szymon Morus zaczął w roku 2009 od prowadzenia zajęć w klasie skrzypiec (PSM I st. im. Witolda Lutosławskiego w Starogardzie Gdańskim oraz OSM I i II st. im. F. Nowowiejskiego w Gdańsku).

Od roku 2013 roku rozpoczął pracę w Akademii Muzycznej w Gdańsku na Wydziale Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki, wykładając przedmioty: Dyrygowanie i Czytanie partytur.

Od 1 października 2015 roku z inicjatywy dr. Morusa do planu studiów wprowadzono autorski projekt - Orkiestrę *Pro Musica Nova*, którego głównym celem jest wykonawstwo muzyki kompozytorów XX i XXI wieku oraz utworów studentów studiujących przedmiot Kompozycja w Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Zespół wykonuje minimum dwa koncerty w ciągu roku akademickiego. Jest to niezwykle cenna i unikalna inicjatywa. Nowatorstwo i pomysłowość godna naśladowania przez inne uczelnie muzyczne w Polsce.

Od 1 października 2022 roku oprócz Orkiestry *Pro Musica Nova* dr Szymon Morus prowadzi na Akademii Muzycznej w Gdańsku trzy przedmioty :

- Dyrygentura symfoniczno-operowa
- Studium nad partyturą XX wieku
- Metodyka prowadzenia zespołów wokalnoinstrumentalnych

Dopełnieniem działalności dydaktycznej jest interesująca działalność naukowa, której efektem jest przygotowanie współczesnej edycji partytury oraz głosów orkiestrowych Symfonii nr 2 c-moll op.59 Friedricha Wilhelma Markulla,

autorska transkrypcja wyboru pieśni Mieczysława Karłowicza na głos i orkiestrę smyczkową oraz autorska transkrypcja pieśni *Morgen* Richarda Straussa na głos i orkiestrę smyczkową.

Ponadto dr Morus był kilkakrotnie recenzentem i promotorem prac licencjackich i magisterskich .

Chciałbym również zwrócić uwagę na działalność organizatorską i popularyzatorską. Dr Morus czynnie uczestniczy w kreowaniu muzycznego oblicza Pomorza.

W 2013 roku z jego inicjatywy powstało Pomorskie Stowarzyszenie *Musica Giovane*, którego jest prezesem do chwili obecnej.

Jego nietuzinkowa osobowość artystyczna i aktywność w środowisku muzycznym Pomorza została wielokrotnie doceniona i wyróżniona, m.in. w roku 2016 został uhonorowany przez Marszałka Województwa Pomorskiego, Pomorską Nagrodą Artystyczną.

Ocena dzieła artystycznego będącego osiągnięciem do wszczęcia postępowania habilitacyjnego

Pierwszym z przedstawionych osiągnięć artystycznych jest płyta CD Music of Harvey Hope.

Płyta ta to światowa prapremiera utworów angielskiego kompozytora, gitarzysty i kolekcjonera, Harveya Hope'a, nagranych przez gitarzystę Jakuba Kościuszko i Radomską Orkiestrę Kameralną prowadzoną przez dr. Szymona Morusa.

Na krążku znajdują się następujące dzieła :

Fantasie for Guitar and Chamber Orchestra Op. 55

Herästräu for Chamber Orchestra Op. 51

Four New Folk Songs for guitar solo Op. 57

Adagio from Three Symphonic Poems for Chamber Orchestra Op. 52

De Madrugada for Guitar and Chamber Orchestra Op. 56

Materiał muzyczny przedstawiony na CD składa się z utworów o zróżnicowanej stylistyce oraz budowie formalnej. Urzekają one bogactwem pomysłów melodycznych, harmonicznym i fakturalnym. Stylistycznie nawiązują z jednej strony do form barokowych (la folia), z drugiej zaś do angielskich piosenek ludowych, a w przypadku *Fantasie op.35*, nawet do muzyki filmowej.

Zaskakuje swoją oryginalnością zestawienie części drugiej *Fantazji op.35*, będącej zwrotem do tonalności współczesnej, z utworem *De Madrugada op. 56*, będącym hołdem dla twórczości Joaquina Rodriga.

Nagranie całej płyty zarówno od strony dźwiękowej, jak i edytorskiej jest wzorcowe i zasługuje na specjalne wyróżnienie. Orkiestra i solista brzmią znakomicie. Idealne proporcje, świetnie wypracowana artykulacja, perfekcyjna intonacja .

Warto podkreślić wkład dr. Morusa w opracowanie i przygotowanie materiału nutowego do tego nagrania. Oryginalne partytury udostępnione przez spadkobierców kompozytora wymagały licznych korekt. Poprawki, które zostały naniesione podczas nagrywania niewątpliwie wpłynęły na walory artystyczne tego wykonania.

Wysoki poziom artystyczny nagrania wynika również z faktu, iż sesje nagraniowe zostały poprzedzone cyklem prób i trasą koncertową z repertuarem nagrany na tej płycie. Wielce profesjonalne i odpowiedzialne podejście dyrygenta do tego tematu, niezbyt częste w naszym środowisku muzycznym.

Drugim z przedstawionych osiągnięć artystycznych jest nagranie opery Krzysztofa

Knittla - *Sąd ostateczny*

Libretto: Mirosław Bujko

Data premiery: 8 listopada 2017 roku, Opera Bałtycka w Gdańsku

Realizatorzy:

kierownictwo muzyczne - Szymon Morus

reżyseria - Paweł Szkotak

scenografia - Damian Styrna

kostiumy - Anna Chadaj

ruch sceniczny - Iwona Runowska

multimedia - Eliasz Styrna

asystent kierownika muzycznego - Bogdan Olędzki

asystent reżysera - Magdalena Szlawska

korepetytor solistów - Michał Krężlewski

inspicjenci - Piotr Borowy / Magdalena Szlawska

dźwięk - Marcin Dąbrowski, Patryk Kozak

światła - Piotr Miszkiewicz

realizacja multimediiów -- Michał Lewandowski

Obsada:

Hans Memling - Robert Gierlach

Tomaso Portinari - Jan Jakub Monowid

Katarzyna Tanagli / Baron Vivant Denon - Anna Mikołajczyk

Ojciec Arago - Piotr Lempa

Adwokat Portinarich / Marszałek Gebhard von Blucher / Lew Charkow - Mariusz Godlewski

Paul Benecke / Burmistrz Gdańska / Esesman - Stanisław Kierner

Andrea Borghi / Profesor Eberhard von Groote / Wikariusz - Zbigniew Malak

Car Piotr I - Paweł Michalczuk

Urzędnik PRL - Mateusz Trepkowski

Jozef Stalin - Waldemar Sadowski

Archaniołowie - Magdalena Chmielecka / Magdalena Nanowska

Kajetan Muhlmann - Paweł Faust

Adwokat Gdańska - Kamil Gorzyński

Książę Wasilij Dołgoruki - Rafał Sambor

Iwan Denisow - Paweł Klemens

Esesman - Wojciech Winnicki

Rajcy - Marcin Banaś / Jacek Jasman / Jan Kurek

Bracia - Krzysztof Brzozowski / Wojciech Dowgiałło / Wojciech Jurga

Chór Dziecięcy Canzonetta Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. w Gdańsku

Teresa Pabjańczyk (przygotowanie)

Chór, Balet i Orkiestra Opery Bałtyckiej

Kanwą libretta jest historia powstania i losy obrazu „Sądu Ostatecznego” autorstwa Hansa Memlinga.

Pierwszy akt skupiony na trzech postaciach: Hans Memling /Robert Gierlach, Tomaso Portinari /Jan Jakub Monowid, Katarzyna Tanagli/ Anna Mikołajczyk

Niewiedział, opowiada historię powstania obrazu. Fragmenty śpiewane, nieco naiwne, są przedzielone równie banalnymi fragmentami mówionymi.

Orkiestra i chór uzupełnione taśmą (zapis elektroniczny) dopełniają całości w sposób nader oszczędny i na szczęście nie wywołują negatywnych konotacji.

Drugi akt trochę bardziej rozbudowany opowiada w telegraficznym skrócie dzieje obrazu *Sąd ostateczny* Memlinga na tle historycznym. Opowieść, która się snuje na tle postaci historycznych „wmontowanych” w kontury obrazu Memlinga, nie wnosi niczego inspirującego, ale też od strony muzycznej nie budzi moich większych zastrzeżeń.

Największe ożywienie w drugim akcie wnosi Anna Mikołajczyk – Niewiedział, jako Baron Vivant Denon. Jest wyrazistą postacią od strony aktorskiej i również od strony wokalne. Niestety, ani kompozytor, ani autor libretta, a tym bardziej reżyser nie wykorzystali w pełni tego faktu.

Nie będą analizował szczegółowo muzyki i libretta tej opery, ponieważ przedmiotem mojej dysertacji jest ocena dr. Szymona Morusa. Mogę tylko wyrazić słowa uznania dla dyrygenta, który pomimo ogromnych niedostatków tego dzieła w warstwie dramaturgicznej i reżyserskiej, wybrnął obronna ręką, prowadząc spektakl w dobrym tempie i umiejętnie dostosował przebieg warstwy muzycznej do rytmu sceny.

Przedstawiając jako osiągnięcie artystyczne dwa kontrastujące dzieła CD Music of Harvey Hope oraz nagranie opery *Sąd Ostateczny* Krzysztofa Knittla, zaprezentował swoje niezwykle umiejętności dyrygenckie, wszechstronność i udowodnił, że jest dojrzałym i odpowiedzialnym artystą otwartym na nowe wyzwania.

Wnioski końcowe

Po gruntownym zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym, pedagogicznym i dziełem artystycznym oraz autoreferatem stwierdzam, że dr Szymon Morus spełnia wszelkie wymogi ustawy i niniejszym wnioskuje o nadanie mu tytułu doktora habilitowanego.

Kraków, 20 kwietnia 2024 r.

